

Praksis+ Perspektiv

2.4

Tema: Opsøgende vejledning

Praksis + Perspektiv er en temaserie, der gennem fire hæfter giver gode eksempler, inspiration og viden om nogle af de områder og udfordringer, som optager vejledere i deres daglige arbejde. De fire temahæfter sætter fokus på: **1.4 Relationen i vejledningen**, **2.4 Opsøgende vejledning**, **3.4 Inddragelse af forældre i vejledningen** og **4.4 Samarbejde på tværs - om vejledning og uddannelse**. De fire temahæfter udspringer af satspuljeprojektet Brug for alle unge, som i perioden 2015-2018 har samarbejdet med uddannelsesvejledere om at udvikle vejledningen for ikke-uddannelsesparate unge.

Om Brug for alle unge

Brug for alle unge (BFAU) har i perioden 2015-2018 sat fokus på vejledning af unge og understøttet Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) i deres arbejde med at få en endnu større andel af de ikke-uddannelsesparate unge til at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse. Indsatsen er finansieret af satspuljen.

BFAU har siden etableringen i 2003 arbejdet med flere forskellige indsætter, der alle har haft en overordnet målsætning om at støtte unge i at påbegynde og gennemføre en uddannelse.

Samarbejde med UU

Denne indsats udmøntes i et tæt samarbejde med UU og sigter mod at give vejledningscentrene et metodisk kvalitetsløft og styrke deres samarbejde med andre aktører. Indsatsen udmøntes i tre forskellige indsatsområder (se næste side).

Tilgang

I alle BFAU's indsætter er der fokus på en helhedsorienteret tilgang, og derfor er de vigtige temaer som motivation, lokalt aktørsamarbejde og forældresamarbejde centralt i mange af BFAU's indsætter.

Mere overordnet er BFAU's rolle at fungere som rådgivende instans, at formidle og etablere tværgående netværkssamarbejder, samt at sikre videndeling mv.

Forankring og videndeling

BFAU har i alle projekter et stort fokus på forankring. Initiativerne skal være bæredygtige lokalt, også efter at projektperioden er afsluttet. Der tages derfor udgangspunkt i metoder, som virker for det enkelte udførende vejledningscenter, men samtidig metoder, som kan udvikles og udbredes, så alle vejledningscentre kan integrere dem i deres praksis.

Læs om de tre indsatsområder →

Tema: Opsøgende vejledning

- 05 **Forord**
af Birgitte Hansen, direktør
Styrelsen for Undervisning
og Kvalitet.
- 08 **Indsigt: E-mail, sms og besøg
i den gode sags tjeneste**
Professor Peter Plant folder
begrebet 'opsøgende vejledning'
ud og ser på forskning, historie,
udvikling og fremtid.
- 18 **"Jeg griber dem der, hvor de
alligevel hænger ud"**
Reportage fra UU Vestegnen, der
giver fremskudt vejledning i et
udsat boligområde i Albertslund.

08

- 2.4
- 24 **Projektoversigter**
Brug for alle unges projekter i
Kolding, Odense, Vallensbæk,
Vestegnen og Øresund.
- 26 **"Du skal give, hvad du får"**
Livet set fra Mohammads perspektiv.
- 32 **Forankring: Tænk småt!**
Jens Christy fortæller om
UU Øresunds erfaringer med
opsøgende vejledning og
tværgående samarbejde.
- 36 **Udsyn: Stil kærlige krav**
Bertel Haarder opfordrer til at
vejlederes ressourcer bruges på
de unge, der har mest behov for
vejledning og til at stille kærlige
krav til dem.
- 38 **Eftertanken: Små justeringer
giver respons**
Vejleder Susanne Munk reflekterer
over, hvad der virker i UU-Odensens
kommunikation med de unge.
- 40 **Gode råd fra projekterne**
Erfaringer fra Kolding og
Vallensbæk.

18

Brug for alle unge indsatsområder

DET FØRSTE INDSATSOMRÅDE er et samarbejde med ni UU-centre, der geografisk er placeret i områder med en særlig høj andel af ikke-uddannelsesparate unge. Der bliver arbejdet med flere forskellige initiativer, der alle er forankrede i UU-centrene. Initiativerne er baseret på et samarbejde med andre lokale aktører, herunder folkeskoler, ungdomsskoler, klub- og fritidstilbud, foreninger, boligsociale aktører, ungdomsuddannelser, virksomheder m.fl.

DET ANDET INDSATSOMRÅDE fungerer som et samarbejde med 15 UU-centre med fokus på at udvikle og afprøve forskellige vejledningsmetoder og -koncepter i UU's vejledning af målgruppen. Indsatsen er bygget op omkring arbejdet i tre forskningscirkler under overskrifterne 'Unge fra uddannelsesfremmede miljøer', 'Forældre' og 'Psykisk sårbare unge'. Efter

en refleksions- og udviklingsfase over cirka halvandet år har centrene afprøvet resultaterne af udviklingsarbejdet i endnu et år, hvorefter forskningscirklerne er blevet videreført i vejledernetværk. Vejledernetværkene har fungeret som et forum, hvor centrene kunne dele deres gode erfaringer med henblik på at fastholde udviklingen af egen praksis og løbende samle op på erfaringer.

DET TREDJE INDSATSOMRÅDE handler om løbende gennem hele indsatsperioden at formidle erfaringer og viden fra arbejdet i indsats 1 og 2, så det kommer hele vejledningssektoren til gode. Denne indsats består af kommunikation, videndeling, udbredelse af best practice og netværksdannelse på tværs af centrene. Det er elementer, som alle har været med til at bidrage til publikationsrækken *Praksis & Perspektiv*.

Det første indsatsområde

Brug for alle unge samarbejder med:

- 1 UU Bornholm
- 2 UU Sydfyn
- 3 UU Djursland
- 4 UU Herning
- 5 UU København
- 6 UU Guldborgsund
- 7 UU Randers
- 8 UU Sjælland Syd
- 9 UU Vestegnen

Det andet indsatsområde: Forskningscirkler

1

Unge fra uddannelsesfremmede miljøer:

I denne cirkel er der fokus på unge fra uddannelsesfremmede miljøer, herunder socialt udsatte unge, og på, hvordan vejledningen kan bidrage til at nedbryde såkaldt negativ social arv.

- UU Vestsjælland
- UU Nord
- UU Vallensbæk
- UU Odense og Omegn
- UU Øresund

2

Forældre

Denne cirkel har fokus på, hvordan vejlederen i højere grad kan inddrage og samarbejde med forældre til ikke-uddannelsesparate unge, herunder socialt udsatte forældre, tosprogede forældre samt forældre til psykisk sårbare unge og unge med misbrug.

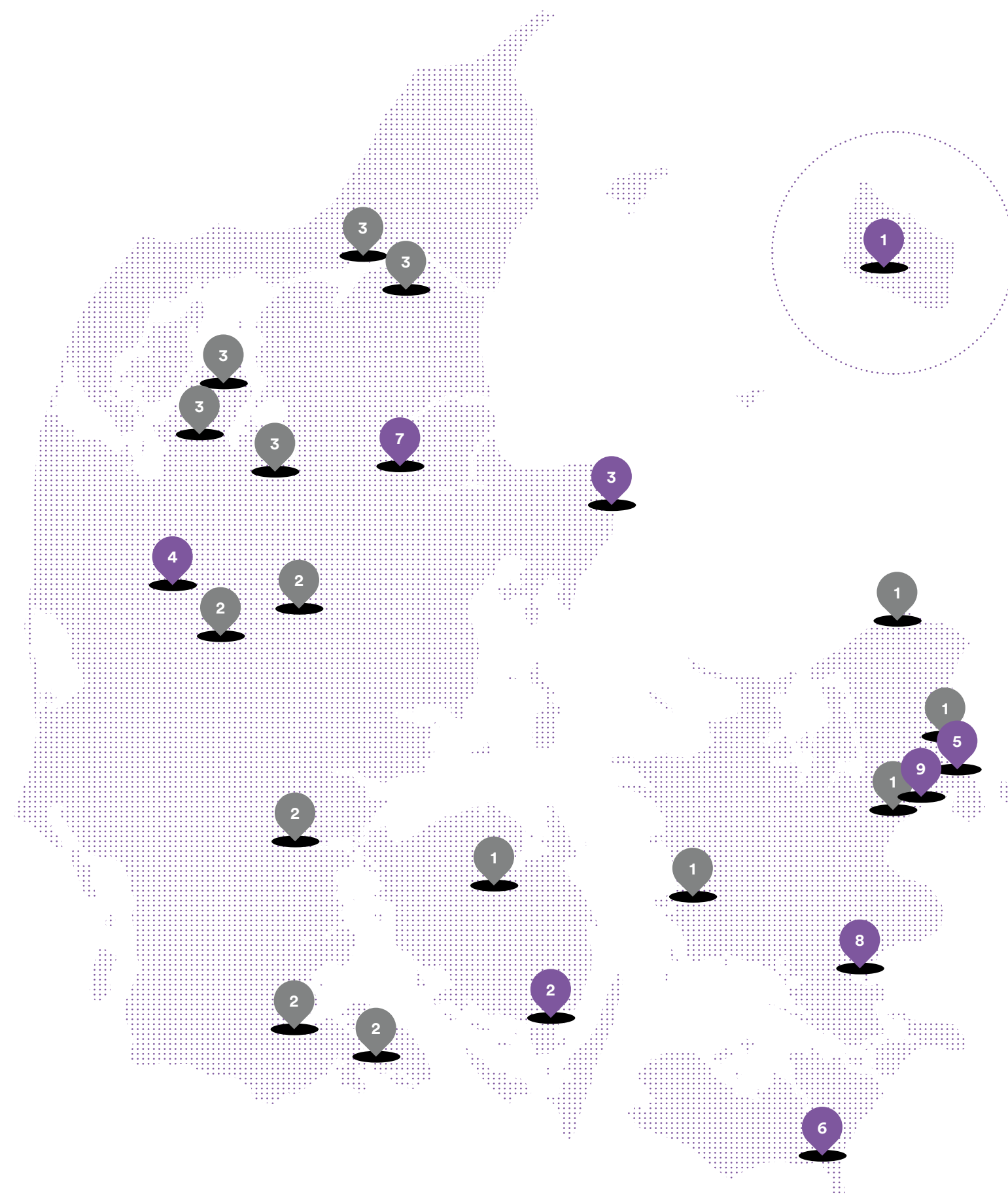
- UU Silkeborg
- UU Ikast-Brande
- UU Sønderborg
- UU Aabenraa
- UU Kolding

3

Psykisk sårbare unge

Cirklen har fokus på psykisk sårbare unge, herunder unge med lav grad af robusthed, ensomme unge og unge med misbrug.

- UU Mors
- UU Jammerbugt
- UU Skive
- UU Aalborg
- UU Viborg

DE UNGES STEMME

Hvad kommer du til at tænke på, når jeg siger ...

Uddannelse?

“Jeg bor desværre hos min far. Jeg vil gerne væk derfra, det må jeg indrømme. Min far har altid haft noget imod produktionsskoler. Han synes ikke, at folk, der går der, kommer langt i livet. Men altså, der vil jeg så sige, at det kommer an på, hvem man er, hvor store ambitioner man har, og hvad man så vælger. Altså, jeg kender et par stykker, som faktisk er kommet rigtig langt. En af mine kammerater er i gang med at tage en eud, så han kan få sit eget firma. Og han er færdiguddannet tømrer. Han har netop gået på produktionsskole.”

Jesper, 18 år, Vallensbæk

Tema:
Opsøgning vejledning
September 2018

Udgivet af
Undervisningsministeriet
- Styrelsen for
Undervisning og Kvalitet
Brug for alle unge
www.bfau.dk

Redaktion:
Brug for alle unge:
Helene Valgreen
pædagogisk konsulent
Inaam Illahi Sahibzada
pædagogisk konsulent
Signe Wester
fuldmægtig
Schultz:
Birgit Heie
chefkonsulent

Art direction & layout:
Toke Mammen Bjorneboe
www.tokeo.net

Foto:
Ulrik Jantzen

En særlig tak til alle de frivillige unge og voksne på arkivbillederne, som ikke indgår i de beskrevne projekter i hæftet.

Tryk: Rosendahl
Oplag: 5000
ISBN:
978-87-603-3173-2 (trykt)
978-87-603-3172-5 (web)

Kan downloades gratis på:
www.bfau.dk
www.brugforalleunge.dk
www.emu.dk

OBS
De unges stemmer i hæftet er baseret på interviews med unge fra UU Guldborgsund, UU Vallensbæk og UU Viborg.

De unges stemmer er anonymiserede.

UNDERSVINGS
MINISTERIET

I Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har vi fokus på at bidrage til at udvikle praksis gennem teoretisk inspiration og ved at sikre videndeling på tværs. Derfor udgiver vi publikationsrækken, Praksis & Perspektiv, som består af fire temahæfter med fokus på nogle af de udfordringer, som optager vejlederne i deres daglige arbejde. Det er mig en stor glæde at præsentere det andet temahæfte: **Opsøgende vejledning**.

I regi af *Brug for alle unge* har de deltagende vejledere arbejdet med at finde nye og alternative måder at møde de unge, som ofte har det største vejledningsbehov, men som ikke har de bedste erfaringer med autoriteter.

Den opsøgende vejledning udspiller sig på vejlederens ”udebane” og udfordrer derfor vejlederen. Det er den opsøgende vejlednings styrke, at den møder den unge i øjenhøjde, men det skaber en række dilemmaer for vejlederen, der står i krydsfeltet mellem at være påtrængende og støttende. Når vejledningen flyttes ud af kontorerne stiller det store krav til vejlederens personlige og faglige evne til at være til stede, stikke en finger i jorden og se vejledningen komplementeret af omgivelserne.

Temahæftet giver inspiration, viden og lærerige eksempler på, hvordan den opsøgende vejledning udfolder sig der, hvor de unge er. Det er et anvendelsesorienteret idékatalog, der med sit inspirerende indhold forhåbentlig giver anledning til at arbejde med opsøgende vejledningsindsatser.

God fornøjelse.

Birgitte Hansen,

direktør i Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Praksis & Perspektiv består af fire temahæfter, der giver gode eksempler, inspiration og viden om nogle af de områder og udfordringer, som optager vejledere i deres daglige arbejde.

Serien er udviklet på baggrund af de erfaringer, resultater og metoder som satspuljeprojektet Brug for alle unge og Ungdommens Uddannelsesvejledning i samarbejde har opnået og udviklet gennem en fireårig projektperiode.

1.4

Relationen i vejledningen

En god relation til en ung er noget, de fleste vejledere og lærere efterstræber. Men hvordan bygges den gode relation op? Den relation, der gør, at den unge kommer positivt videre i sit liv og overkommer bumpene på vejen. Relationer bygges ikke op ved blot at stryge hinanden med hårene. Det er ofte den lærer, der i folkeskolen blev ved med at udfordre os på en konstruktiv måde, der får størst betydning. Det er den lærer, vi husker. Relationer bygges op med tillid, udfordringer og også gerne med en god portion humor.

Relationen i vejledningen har været kernen i Brug for alle unges arbejde gennem alle årene. Stærke relationer er ofte det, der bærer en indsats. Det gælder på det personlige plan mellem den professionelle og den unge, men i høj grad også indbyrdes mellem de professionelle og indbyrdes mellem de unge. Relationerne er ofte det, der betyder, at alle vil gøre noget ekstra for, at en indsats for alvor folder sig ud.

Temaet giver viden og inspiration og viser en lang række gode eksempler på, hvordan vejledere rundt om i landet hver dag opbygger relationer med unge, der har brug for en støttende hånd.

2.4

Opsøgende vejledning

At flytte vejledningen ud af kontorerne, i øjenhøjde med de unge, giver en række fordele og mulighed for at nå de unge, som måske har det største vejledningsbehov, men ikke altid de bedste erfaringer med autoriteter.

Den opsøgende vejledning udspiller sig i miljøer, der ikke er vejledningens hjemmebane, og det kan udfordre både vejlederen og den måde, vejledningen normalt fungerer på. Opsøgende vejledning stiller krav til vejlederens personlige og faglige kompetencer: krav om at være til stede, fornemme en stemning, se øjeblikkets muligheder og improvisere, så vejledningen bliver komplementeret og sat i perspektiv til omgivelserne.

Temaet stiller skarpt på en række af de dilemmaer, som den opsøgende vejledning står over for i krydsfeltet mellem det påtrængende og det støttende. En række gode eksempler giver viden om og idéer til, hvordan den opsøgende vejledning kan udfolde sig der, hvor de unge er.

3.4

Inddragelse af forældre i vejledningen

Alle forældre ønsker det bedste for deres børn. Nogle forældre er meget aktive i deres børns skoleliv og meget aktivt interesserede i deres uddannelsesvalg. Andre forældre har svært ved at magte opgaven, selvom de gerne ville – måske fordi de selv er udfordrede.

Forældrenes deltagelse i deres børns skole og uddannelsesvalg er vigtigere end nogensinde før. Men samtidig oplever mange forældre, at opgaven er vanskelig. De har brug for støtte.

I regi af Brug for alle unge har flere vejledere kastet sig ud i at lave undersøgelser, høringer mv. for at høre, hvad forældrene har brug for, og hvad de synes er svært i forhold til deres børns uddannelsesvalg. Svarene er mange, og der er behov for vejledere, der kan spille på mange strenge for at opnå mest muligt i samarbejdet.

Denne viden formidles i temaet, som også giver inspiration og gode råd til alle, som ønsker at styrke og udvikle samarbejdet med de unges forældre for at hjælpe dem med at støtte, guide og udfordre deres børn i uddannelsesvalget.

4.4

Samarbejde på tværs – om vejledning og uddannelse

Lærere, vejledere, rådgivere ved ungdomsuddannelserne, rådgivere og behandlere ved PPR, sagsbehandlere, familierådgivere ... der kan være mange fagprofessionelle omkring unge, der er vurderet ikke-uddannelsesparate. Hver har de deres faglighed og særlige indfaldsvinkel til den unge, og ofte er der brug for en kombination af fagligheder.

Det bedste og mest holdbare udkom af vejledningen opnås ved, at alle aktører, der har en aktie i den unge, tager ansvar, spiller sammen og viser den unge, at der er sammenhæng og progression i den tilbudte indsats. Derfor har næsten alle UU-centre, der har deltaget i Brug for alle unge, igangsat deres indsatser med én eller flere samarbejdspartnere. Og ofte er det lykkedes at transformere det uformelle samarbejde mellem de fagprofessionelle til et gensidigt forpligtende samarbejde med vejlederne som omdrejningspunkt.

Temaet sætter fokus på de gevinster, der opnås ved, at samarbejdet mellem de forskellige institutioner omkring ikke-uddannelsesparate unge formaliseres, intensiveres og gøres forpligtende. Der er inspiration og gode idéer at hente i de mange erfaringer, som projekterne har givet i de deltagende kommuner.

E-mail, sms og besøg i den gode sags tjeneste

Hvor langt skal vejlederen gå for at få kontakt til de unge, der har allermost brug for vejledningen, men som allermindst ønsker den? Vejledning er et komplekst felt, som kræver professionalisme og etisk dømmekraft. Sådan har det altid været. Opsøgende vejledning sætter sagen på spidsen.

PETER PLANT

Cand.pæd. og Ph.d. Læreruddannet og har arbejdet som skolevejleder, ungdomsvejleder, erhvervsvejleder og konsulent for EU-Kommissionen.

Af Peter Plant

VI HAR MANGE navne for unge, der hverken er i gang med en (ungdoms)uddannelse eller har fuldført en. På engelsk kaldes de NEET – Not in Employment,

Education or Training – i Norge hedder fenomenet 'fracfall', i Sverige 'skolmisslyckande', i Frankrig 'décrochage scolaire', i USA 'school refusal', i Japan 'hikikomori' og i EU-sammenhænge 'early school leaving'. Fælles for formuleringerne er det individuelle perspektiv, hvor individet ses som selve problemet, mens der ofte er mindre fokus på pushout-faktorer som strukturer, systemer, pædagogik, sociale vilkår osv., der kan presse elever og studerende væk fra uddannelser!

Den dominerende logik er, at uden en (ungdoms)uddannelse lukker mange af samfundets døre, og det fører til social deroute eller et fremtidig dårligt liv. Sådan er det også for nogle. Men ikke for alle. Vejledning er et af de instrumenter, der kan genåbne (nogle) døre, blandt andet ved at pege på alternative uddannelsesveje og anerkende uformel og informel læring som supplement til den formelle, skolebaserede læring. Men en del af de unge, som menes at have særlig brug for vejledning, opsøger ikke selv tilbuddet. >

Der er brug for at tænke opsøgende vejledning på nye måder med stor opmærksomhed på de dilemmaer, der ligger indbygget i tilgangen.

Mellem forebyggelse, intervention og kompensering

Opsøgende vejledning af unge uden uddannelse har i Danmark sit udspring i den udvidede skolevejledning fra 1979. Som led i kommunale forsøg på at genoprette skolevejledere sig at opsøge den del af ungdommen, som ikke kom i gang med en uddannelse eller et arbejde efter 9. eller 10. klasse, og efter nogle år blev ordningen gjort landsdækkende og obligatorisk under navnet ungdomsvejledning. Tilgangen blev kopieret i både Norge og Sverige, hvor kommunerne fik ansvar for at følge op på svage og truede unge med særlige vejledningsbehov, og fra norsk og svensk forskning ved vi, at det er en vanskelig opgave.

Svenske vejledere slås med nogle af de samme problemer som danske vejledere, nemlig om man overhovedet finder de unge med særlige vejledningsbehov². Lene Lidströms forskning viser tillige, at svenske unges møde med myndigheder og opsøgende vejledere er problematisk. Sager bliver væk. De unge føler sig kastet rundt i og mellem systemerne. De bliver ikke taget alvorligt og oplever vejledningen som meningsløs³. Ifølge en norsk rapport befinder den opsøgende vejledning sig i et spændingsfelt mellem forebyggende vejledning⁴ og opfølgende vejledning, og den vanskelige balance ligger mellem de tre tilgange til vejledning: *forebygge, gribe ind og kompensere*. Der er rigeligt af de to sidstnævnte tilgange, men for lidt af den første. Forebyggende vejledning er stadig en sjælden tilgang⁵.

Langt fra vejlederens komfortzone

Det er relevant at spørge, hvor langt den opsøgende vejledning kan drives? Og svaret er langt. På gader og stræder møder unge den opsøgende vejleder både i form af gademedarbejderen og natteravnen. På togstationen deler fodboldklubben flyers ud for at engagere unge i job og uddannelse og kommunikere

“

Alle har fokus på individet som problem ud fra den tanke, at dårlig/mislykket/ kort skolegang lukker mange af samfundets døre.

direkte i øjenhøjde⁶. Og i virksomheder spiller fællesskabet på fabriksgulvet en vigtig rolle i forhold til at afindividualisere den opsøgende vejledning⁷.

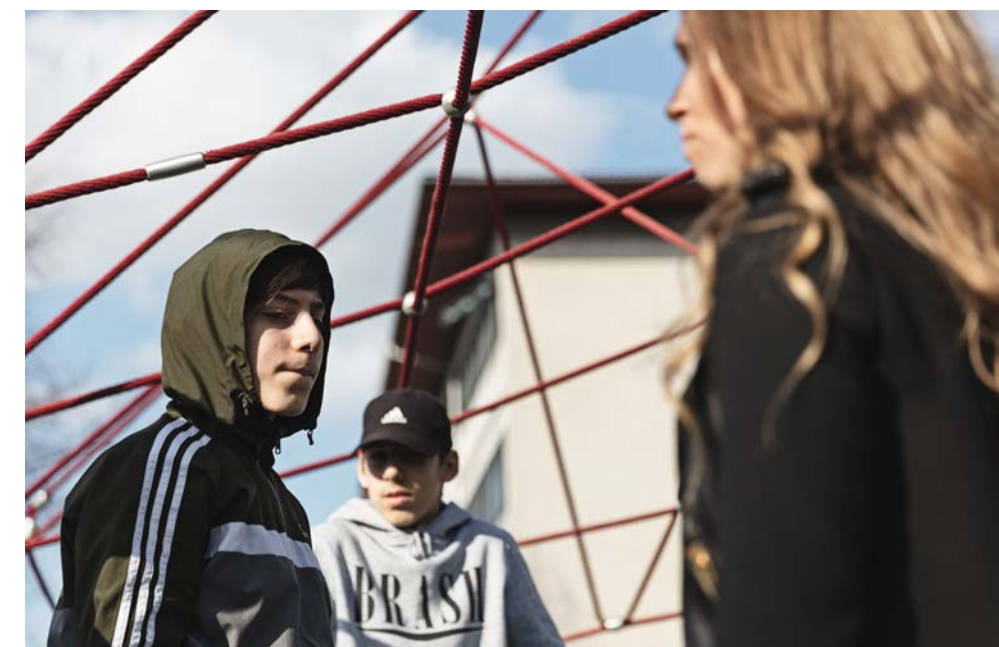
Disse erfaringer kalder på vejledningsmetodiske overvejelser, for det nytter ikke blot at indrette et ‘kontor’ eller et ‘vejledningshjørne’⁸. Vejlederen er også nødt til at bevæge sig ud af sin komfortzone, hen i frokoststuen, ud til maskinerne, tæt på mennesker i deres hverdag⁹, for det afgørende er vejlederens syn på de vejledte. Ser de unge sig selv, og bliver de set af institutionerne som kunder/klienter eller ligefrem som ufrivilligt vejledningsramte? Eller ser de unge sig selv som aktive medspillere i vejledningsprocessen?

Hvis vejledningsbrugere opfatter vejledning som et tvungent tilbud, efterlader det vejledningsinstitutionerne med et etisk

dilemma, som det tegner sig i Fællesrådet for foreninger for Uddannelses- og Erhvervsvejlednings (FUE) etiske principper om respekt, ligeværdighed og uafhængighed¹⁰. I den ufrivillige vejledning kan vejlederen let blive en myndighedsperson, ligesom selve vejledningen let kan blive et magtinstrument – et tilbud, man ikke kan sige nej til – og et led i en umyndiggørelse af borgerne¹¹. Modsat kan opsøgende vejledning også række ud til unge med særlige vejledningsbehov, som kan gøre god brug af, at den form for vejledning netop er opsøgende og i nogle tilfælde kollektiv i form af gruppevejledning¹².

Digital vejledning med potentiel overvågning

I dag antager opsøgende vejledning også en digital form. Breve og besøg er gammeldags, >

mens sms'er med korte beskeder kan kommunikere budskabet: 'Har du talt med din vejleder i dag?' Er der derimod brug for mere dybtgående udvekslinger, kræver det andre medier. Sociale medier som fx Facebook kunne være et oplagt bud på opsøgende, digital vejledning, fordi brugerne her selv åbner en ladeport til deres liv. Spørgsmålet er blot, om vejlederen skal gå ind af den port, eller om den tilhører privatlivet og netop derfor skal forblive privat, for skal vejlederens velmente henvendelser blandes sammen med den unges billeder fra en fed fest? Jaana Ketunen, der forsker i brug af sociale medier i vejledning, har denne analyse:

"Social media challenges traditional interactions and relationships between guidance practitioners and young people. Control is shifting from 'expert' to a blend of expert and socially-constructed knowledge. In this way, social media can play a significant role in reforming career guidance practices to better reach young people who need assistance with career exploration and decision-making. The challenge for the profession is to decide how to best use these technologies¹³."

Vi har kun oplevet begyndelsen af de digitale teknologiers betydning og indgriben i forhold til mellem menneskelig interaktion. Sociale medier rummer mulighed for en potentiel overvågning og selvovervågning, som derfor vil blive et centralt omdrejningspunkt i de kommende års udvikling af opsøgende vejledning. I en ekstrem form kunne man forestille sig en indopereret chip i alle arbejds- og uddannelsesløse for at overvåge deres færd og aktiviteter som modsvar til at kunne få kontanthjælp eller SU? Måske er det (for) langt ude, men jeg erindrer dog en politiker eller to, der har ytret 'noget for noget'-synspunkter - og teknologien findes.

Svære grænser for differentiering

Det er afgørende, at vi husker, at unge uden uddannelse er forskellige. I en undersøgelse fra CASA (2008) om opsøgende vejledning i forbindelse med Ungdommens Uddannelsesvejledning i København blev følgende målgrupper udpeget, og det blev

understreget, at listen givetvis er længere og mere differentieret:

- Ordblinde
- Kriminelle/straffede
- Frafaldne fra uddannelser
- Tredjegerations kontant-hjælpsmodtagere
- Stille piger
- Ufaglærte i job
- Unge med psykiske vanskeligheder
- Unge mødre med børn.

I forbindelse med undersøgelsen anvendte UU København breve, plakater, postkort og lidt sms-korrespondance som supplement til den personligt opsøgende vejleder. Alligevel anbefalede CASA, at opsøgende vejledning skal bygge på segmentering og en mere differentieret indsats.

Men igen må man spørge, hvor meget differentiering der skal til, og hvilke nye metoder kan/bør tages i brug? Forsker Ulla Højmark Jensen¹⁴ opdeler unge med vejledningsbehov i fire kategorier ud fra deres kulturelle kapital:

- Unge med både social og faglig kapital
- Unge med social, men uden faglig kapital
- Unge med faglig, men uden social kapital
- Unge med hverken social eller faglig kapital.

Alene disse fire kategorier illustrerer omfanget af og udfordringerne for en mere differentieret opsøgende vejledning, for billedet er langt mere broget.

Fra tilbud til pligt på dørmåtten

Den nuværende danske opsøgende ungdomsvejledning er så opsøgende, at det ikke rækker med et brev, en sms eller en telefonopringning, hvis den unge ikke svarer. Så bliver der stemt dørklokker. Vejlederen står bogstavelig talt på dørmåtten og ligner 'an offer you can't refuse', selvom det formelt set er muligt at takke nej til tilbuddet om opsøgende vejledning. Den form for vejledning nærmer sig social kontrol. I praksis bliver *tilbuddet* om vejledning let til en *pligt* til vejledning.

“

Den vanskelige balance ligger mellem de tre tilgange til vejledning: forebygge, gribe ind og kompensere.

Det er en vanskelig balance, fordi opsøgende vejledning netop ved at komme helt ud til den enkelte unge på bopælen når en gruppe, som set fra et samfundsmæssigt synspunkt har stærkt brug for hjælp til at komme i (eller tilbage til) uddannelse og/eller arbejde. Men som måske ikke selv ønsker vejledning. Forsker i vejledning Rie Thomsen peger på den type dilemmaer:

“I Danmark har vi tradition for opsøgende vejledning, men den kan hurtigt blive opfattet som kontrol, og når vejledningen omvendt er frivillig, bliver det ofte til, at vejlederen sidder og venter på, at nogen kommer og

har brug for ham eller hende. Det er jo ikke forkert, men undersøgelser viser, at de, der har allermost brug for vejledning, slet ikke dukker op¹⁵.”

Opsøgende vejledning kalder derfor på et tværgående samarbejde mellem vejledere, socialforvaltninger, børne- og ungdomsforvaltninger, integrationsafdelinger, politi m.fl., uden at samarbejdet og vejledningen bliver opfattet som social kontrol af den unge. Vejledernes vej ud af dilemmaet er at lægge vægt på et tillidsfuldt samarbejde mellem den unge og vejlederen¹⁶, nedtone kontrollen og bruge vejledningsmetoder som fx LØFT

“
Vejlederen må bevæge sig ud af sin komfortzone, hen i frokoststuen, ud til maskinerne, tæt på mennesker i deres hverdag.

(Løsningsfokuseret Tilgang), der bygger på “et positivt ungesyn” og på, at “den unge fokuserer mere på sine muligheder end på sine problemer¹⁷.”

I vejledningens tidlige dage advarede en politiker (Carl Kjeldgaard Iversen) mod at gøre vejledning til en pligt:

”(Vejledning er ...) endnu et udtryk for velfærdstanken, dette, at man tror, at staten kan og bør ordne det hele for den enkelte borger (...). Skridtet fra rådgivning til henstilling er ikke stort, og skridtet fra henstilling til direktiv er heller ikke stort¹⁸.”

Disse advarende ord blev dengang ytret af Retsforbundets medlem af Folketinget. Det ligger mere end 60 år tilbage i tid, men ordene indeholder stadig en aktualitet. For der kan være kort vej fra støttegreb til overgreb. Det står klart, at systemet med opsøgende vejledning – i den gode sags tjeneste – griber ind og forsøger at styre livsverdenen både for de vejledte og vejlederne selv.

Vejledning er et komplekst felt, som kræver professionalisme og etisk dømmekraft. Sådan har det altid været. Opsøgende vejledning sætter sagen på spidsen. ■

Opsøgende vejledning
 Fakta om emnet

Skole og uddannelse

50.000

Cirka 50.000 unge i alderen 15-24 år havde i 2015 **hverken en ungdomsuddannelse, et job eller var i gang med en ungdomsuddannelse.**

Det svarer til seks-syv procent i aldersgruppen, og forholdet har været stort set uændret i de forudgående ti år.

UNDERVISNINGSMINISTERIET, 2017

Drengene, som er indvandrere eller efterkommere, er den gruppe, som har størst problemer med at få en uddannelse efter endt folkeskole. Mere end hver fjerde unge mandlige indvandrere og efterkommer hverken har eller er i gang med nogen uddannelse ud over folkeskolen. Blandt pigerne med udenlandsk herkomst er det mindre end hver femte, der står helt uden uddannelse.

ARBEJDERBEVÆGELSENS ERHVERVSRÅD, 2015

Færre er i tvivl om, hvilken uddannelse de interesserer sig for. En større andel af eleverne i 8. klasse i 2018 end i 2017 viser udelukkende interesse for de gymnasiale uddannelser.

UNDERVISNINGSMINISTERIET, 2018

En højere andel blandt elever af udenlandsk herkomst bliver vurderet ikke-uddannelsesparat sammenlignet med elever af dansk herkomst.

UNDERVISNINGSMINISTERIET, 2018

DE UNGES STEMME

*Hvad kommer du til at tænke på, når jeg siger ...
 Skole?*

“Jeg glæder mig til at blive færdig med folkeskolen, fordi skole, det er jo ikke noget frivilligt. Det er jo obligatorisk. Så altså, det er jo meget rart at komme videre til noget, hvor man selv vælger, hvad det er, man gerne vil lave. Og så tror jeg også, at det er lidt sjovere på en eller anden måde.”

Thomas, 17 år, Vallensbæk

Hvad kommer du til at tænke på, når jeg siger ...
Fremtid og at blive voksen?

“Jeg ved ikke, om jeg skal glæde mig til at blive voksen. Jeg vil gerne blive ved med at være barn, for når man bliver voksen, så skal man tage meget mere ansvar, end man skal som barn. Det med at flytte hjemmefra og bo selv er spændende, og jeg glæder mig helt vildt til at skulle indrette mit hjem. Jeg glæder mig til at flytte hjemmefra og blive herre over mit eget liv. Altså, det er jeg lidt i forvejen.”

“Jeg griber dem der, hvor de alligevel hænger ud”

Uddannelsessnak pakkes ind i hygge, jokes og alfaderlig opbakning fra en boligsocial medarbejder, når UU Vestegnen giver fremskudt vejledning på biblioteket i et udsat boligområde i Albertslund. For det kræver tillid på neutral grund langt fra skolen at plante fremtidsdrømme i et kvarter, hvor over halvdelen af de unge ikke bliver vurderet uddannelsesparate.

Af Annette Haugaard, journalist

POLSTREDE 50'ER-LÆNESTOLE i teaktræ og varme farver spreder god stemning på biblioteket i det hjørne af Albertslund kaldet Hedemarken, der indtil 2015 stod på regeringens såkaldte ghettoliste. Her mellem reolerne kan unge ikke blot låne bøger, men også finde varige voksenrelationer og gode råd, når UU Vestegnen i samarbejde med den boligsociale helhedsplan ABC hver anden torsdag holder åben vejledning.

“Godt at se jer,” siger Lam Truong til de tre drenge, der med hættetrøjerne trukket op om ørerne finder vej til biblioteket denne eftermiddag. De kommer egentlig ikke for at snakke om uddannelse, men for at mødes med den boligsociale medarbejder, de kender fra frikvartererne og fodboldbanen, hvor han jævnligt kigger forbi. I drengenes øjne er vejleder Heidi Berggren Brøndal Pedersen blot en sidegevinst, der på få minutter skal vise, hvad de kan bruge hende til.

“Kender du da vores lærer?” spørger 14-årige Frederik skeptisk, da hun indleder sin snak med, hvilken klasse drengene går i. Tætte bånd til skolen er ingen fordel, når man vil tale ungdomsuddannelse i et område med mere end 50 procent af eleverne, der ikke bliver erklæret uddannelsesparate. Det er derfor, at vejledningen på skolerne det seneste år er suppleret med vejledning andre steder.

“Det er afgørende at møde de unge på neutral grund, som de ikke forbinder med snak om fravær, dårlige karakterer og uro i klassen. Jeg griber dem der, hvor de alligevel hænger ud, og kobler mig på deres relation til Lam for at få adgang til at vise, at vejledning også handler om det gode liv, de drømmer om. Det erstatter slet ikke vejledning i skolen, men det giver mulighed for en mere personlig snak, som især er gavnlig, når uddannelse og job næsten er fremmedord,” siger Heidi, der er projektleder for UU Vestegnens projekt under Brug for alle unge (BFAU) i Høje-Taastrup og Albertslund.

Fra ‘projektitis’ til lokalt samarbejde
Velvillige indsatser i tidsbegrænsede perioder er man vant til i de godt 1.000 lejligheder og rækkehuse tæt på stationen i Albertslund,

“Det er afgørende at møde de unge på neutral grund, som de ikke forbinder med snak om fravær, dårlige karakterer og uro i klassen.”

Heidi Berggren Brøndal Pedersen, vejleder og projektleder

der minder om en landsby. Med egen købmand, beboeravis, skole, klub, børnehave og medborgerhus. En del projekter lykkes, men der er også en tendens til det, Heidi kalder ‘projektitis’.

“Områder som det her er ved at kaste op over konsulenter, der kommer og går. Ægte forandring bygger på tillidsfulde relationer, og det er utopisk, at et projekt kan skabe det på få år. Så fremskudt vejledning er ikke bundet op på mig som person, for sad jeg alene på biblioteket, ville jeg næppe få kontakt til de unge,” siger hun.

Krumtappen er boligsocial medarbejder Lam, der er hendes faste følgesvend. Efter ni års arbejde i lokalområdet kender han stort set alle; enten direkte og personligt, eller fordi han tidligere har hjulpet søskende, fætre og naboer.

“Mange bruger meget energi på de unge, imens deres projekt kører, og så er de ude igen. Det er synd. Jeg har de unges tillid, fordi jeg holder kontakten, og de kan få fat i mig døgnet rundt,” siger han.

I morges blev Lam eksempelvis ringet op af en 23-årig, der efter flere år på livets skyggeside er begyndt på maleruddannelsen med Lams hjælp, og nu ville den unge mand fortælle, at han havde bestået eksamen. Den slags succeshistorier er det ypperlige mål med den fremskudte vejledning, men ønsket er lige så meget at forbinde de mange aktører, der allerede arbejder i området Hedemarken.

“Vi har som ambition at sprede ringe i vandet ved eksemplets magt og lave mindre masker i sikkerhedsnettet under de unge ved, at skoler, uddannelsesvejledere og boligsociale medarbejdere naturligt samarbejder, fordi de kender hinanden. Det gjorde de ikke i samme grad tidligere,” siger Heidi.

Murer, motivation og fritidsjob

De tre drenge på biblioteket går i 8. klasse og fik for nylig deres første parathedsvurdering. Den var negativ. De giver udtryk for, at de hverken ved, hvad det medfører eller skyldes, og kun én af dem har planer for fremtiden. >

“Jeg skal være murer,” siger Mathias og fortæller, at han allerede har været i praktik et sted, som sagde, han kunne ringe igen. “Fantastisk,” siger Heidi. “Ved I, at hvis man allerede har underskrevet en praktikaftale med en mester, kan man blive fritaget for karakterkravene til erhvervsskolen?”

Mathias kvitterer med et stort, sejrrikt smil til de to venner. Nu er Heidis vejledning i gang. Hun fortæller om at møde til tiden, være god til at samarbejde og kunne tage fra på en arbejdsplads som forudsætning for både at få læreplads og fritidsjob. Det sidste er drengene ret interesserede i.

“Hvordan får man et job,” spørger Frederik, der ellers lytter mere, end han taler.

Heidi og Lam svarer, at man afleverer en ansøgning, og den vil de gerne hjælpe drengene med at skrive. Intuitivt udveksler de to voksne også replikker som i et fiktivt møde med en chef for at vise drengene, hvad de konkret kan sige.

“Her i området er det ikke naturligt for unge at gå ud at søge job, og de får måske ikke hjælp hjemmefra. Mange beretter, at de er vant til at få at vide, at de ikke kan så meget, så vi giver dem en anden feedback. Det handler om at opbygge motivation og erfaringer med arbejdsmarkedet, så de bliver inspireret til, hvad de gerne vil, og det har de brug for lavpraktisk hjælp og viden til,” siger Heidi.

Nålestik imellem smalltalk og attitude

Lam kender ikke Kristian, som er den ene af de tre drenge, og spørger til hans familie.

Faderens navn er grønlandsk og så svært at udtale, at alle i hjørnet på biblioteket griner højlydt af deres akavede forsøg. “Vi kalder ham bare agurk,” tilføjer Mathias tørt.

Heidi griber stikordet ‘Grønland’ og fortæller Kristian, der nu har snakket lidt om måske at ville arbejde med IT, at man kan uddanne sig til arktisk ingeniør. Hendes uddannelsesvejledning bliver sat ind som små effektive nålestik imellem smalltalk og hygge.

“Normalt får områdets unge kollektiv uddannelsesvejledning i en klasse med mange elever eller til et stort aftenarrangement, hvor de måske ikke altid hører efter, og de ikke-uddannelsesparate får individuel vejledning på skolen. Men på deres hjemmebane kan jeg hælde tilpas meget håb og viden på til, at de enten selv kommer tilbage eller spørger Lam om hjælp, når det er relevant, og så kan han henvise til en vejleder. Det er små kim i jorden, der først spirer senere,” siger hun.

Drengene ved eftermiddagens vejledning har åbne ører og sind. Andre gange bliver Heidi mødt af facade og fremtidsplaner om at blive narkopusher. Men det tager hun alvorligt.

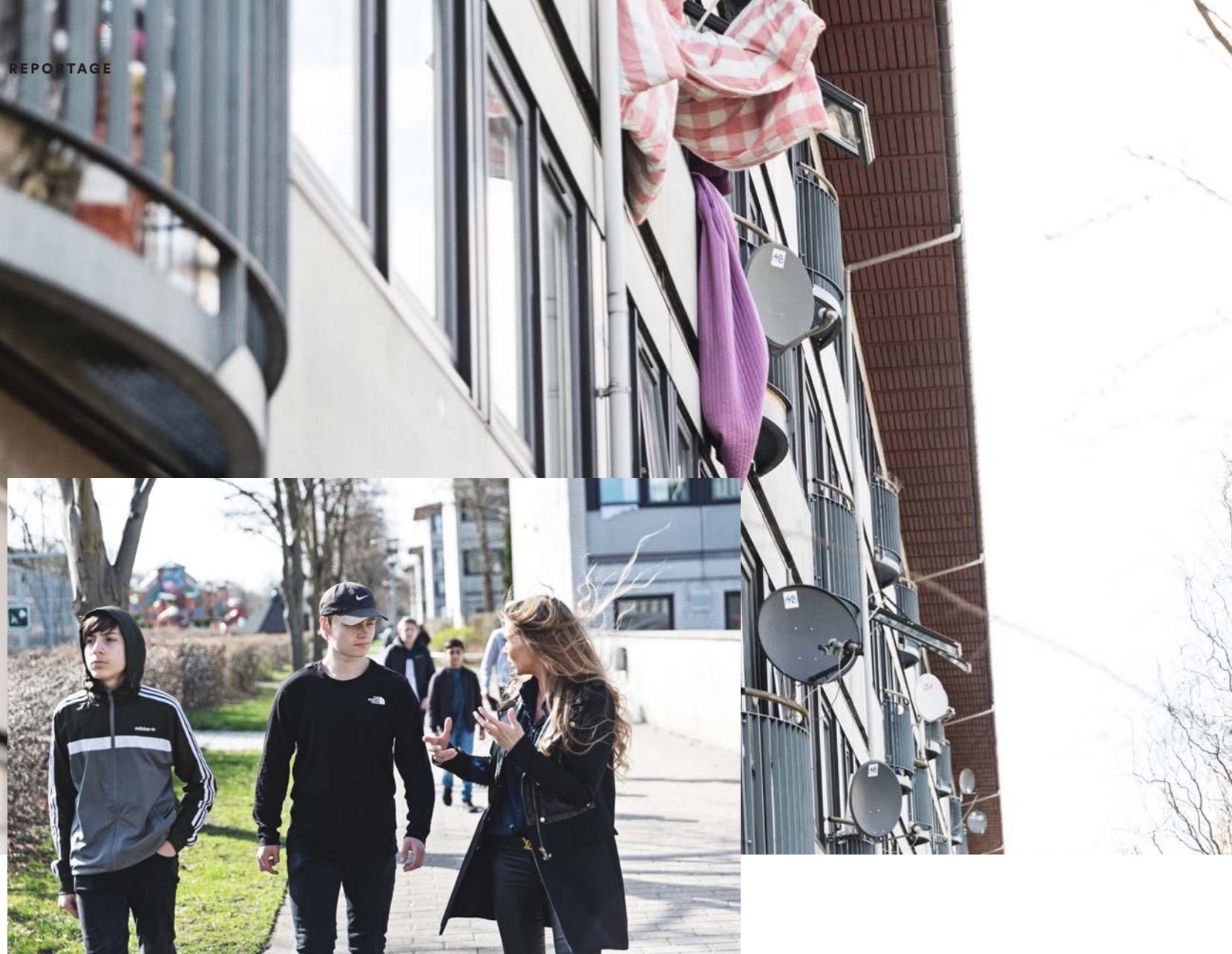
“Det er sjældent en reel drøm, men snarere en attitude, der tester voksnes reaktioner. Når jeg spørger, hvorfor de vil sælge coke, er det måske for at undgå at betale skat, og vi kan tale om, hvad man skal uddanne sig som for at arbejde på en boreplatform eller sejle i internationalt farvand, hvor trækprocenten er lav. Så er der hul igennem,” siger hun. >

“Jeg har de unges tillid, fordi jeg holder kontakten, og de kan få fat i mig døgnet rundt.”

Lam Truong, boligsocial medarbejder

Bygger bro mellem kulturforskelle

Heidis egen livsvej er brolagt med eksamensbeviser som både lærer, kandidat i didaktik og master i vejledning, og hun er på flere planer bevidst om at bygge bro mellem de verdener, hun begår sig i. I den fremskudte vejledning kalder de tilgangen socialkonstruktivistisk.

“Når jeg har samtaler her, er der mange kulturforskelle på spil. Jeg bor i villa, de bor i lejlighed. Jeg er voksen, de er unge. Jeg elsker uddannelse, de er ikke altid vilde med skolen. Jeg skal vide, hvilke forståelser jeg bringer ind i interaktionen, og så behøver det ikke betyde noget, hvis jeg rækker ud med en reel interesse om at hjælpe de unge og give dem flere kort på hånden. God vejledning handler altid om at møde folk, hvor de er, og her kommer det meget tydeligt til udtryk,” siger hun.

Utallige gadehjørner, skolegårde og klublokaler i Hedemarken har det seneste år haft

gentagne besøg af Heidi og Lam, når de til fods har gjort sig synlige som makkerpar for at gøre fremskudt vejledning kendt og skabe bånd på kryds og tværs i lokalområdet. Det er krævende.

“Uden et kontor mister man som vejleder hele den institutionelle magt og legitimitet, der normalt knytter sig til rollen. Du skal vise dit værd gennem relevant viden og spørgsmål, men du står ret nøgen, fordi du tilmed ikke skal etablere tætte relationer. I de unges øjne ville det være dybt utroværdigt, hvis jeg lod, som om jeg havde et forhold til dem på lige fod med Lam. De kvitterer med kontant afregning og bliver bare væk,” siger Heidi.

Delikat balance af loyalitet

Modstand mod det etablerede system er udbredt i Hedemarken, og det indbefatter ikke bare kommunens sagsbehandlere og

“Det handler om at opbygge motivation og erfaringer med arbejdsmarkedet, så de bliver inspireret til, hvad de gerne vil.”

Heidi Berggren Brøndal Pedersen,
vejleder og projektleder

jobcentret, men i nogle tilfælde også lærere og uddannelsesvejledere.

“Når vi nævner ordet kommune, stejler mange. De opfatter myndighedspersoner som farlige og som nogen, man ikke kan stole på, så selvom det ikke nødvendigvis passer, bliver det opfattet sådan. Det er vi nødt til at forholde os til,” siger Heidi.

Hun fungerer derfor helt bevidst ikke som vejleder andre steder i Albertslund, ligesom hun heller ikke skriver noget ned fra den åbne vejledning på biblioteket eller orienterer sine kolleger om specifikke samtaler hver gang. I sit samarbejde med vejledere på skolerne må hun gå balancegang.

“Der kan nemt opstå misforståelser om, at fremskudt vejledning er en kritik af det, andre gør. Men det er et supplement til den vanlige vejledning, der følger til og gør mere, end man plejer, i erkendelse af, at der er behov for noget ekstra, hvis unge her i området skal klare sig bedre, end statistikken tilskriver.”

I praksis binder Heidi tråde af tidligere tavs viden sammen. Skolerne kan fx gøre opmærksom på en gruppe unge, der udebliver fra vejledning, så Lam kan få et tip om at sætte de unge stævne på biblioteket uden at kende årsagen.

“Det er en delikat balance. Jeg skal både være loyal over for vejlederne, holde den boligsociale medarbejder fri af systemet og selv være der for de unge frem for at være den forlængede arm for pædagoger, lærere og vejlederkolleger,” siger hun.

Mørket trækker ned imellem Hedemarkens lejlighedskæder, og Lam inviterer de tre drenge på shawarma. Heidi giver hånd til farvel og minder drengene om, at de i løbet af det næste halve år sagtens kan nå at vise, at de er uddannelsesparate.

“Ja, I er nogle gode drenge,” siger Lam. “I kan godt.”

På vej ud af døren vender Frederik sig om og siger:

“Jeg tror gerne, jeg vil komme igen og have hjælp til en jobansøgning.” ■

Elevernes navne er anonymiseret.

Opsøgende vejledning
Fakta om emnet

Vejledere

Job- og uddannelsesvejledningens rammer og metodiske greb – fx at vejlederne tager sig den nødvendige tid til den enkelte, den fleksible tilgang i mødet med brugeren, et udgangspunkt i brugerens behov, frivillig deltagelse og et situationsbestemt metodevalg – skaber tilsammen forudsætningerne for at skabe udvikling hos brugerne.

CENTER FOR BOLIGSOCIAL UDVIKLING, 2014

Uddannelsesparathedsvurderingen

28-30%

Andelen af elever, der er vurderet ikke-uddannelsesparate til mindst et af deres ønsker, er steget fra 28 procent til 32 procent fra 2017 til 2018. Det skyldes hovedsageligt indførelsen af de skærpede karakterkrav ved søgning til de treårige gymnasiale uddannelser.

UNDERVISNINGSMINISTERIET, 2018

Flere drenge end piger bliver vurderet ikke-uddannelsesparate.

UNDERVISNINGSMINISTERIET, 2018

DE UNGES STEMME

*Hvad kommer du til at tænke på, når jeg siger ...
Vejledere og lærere?*

“Et kort stykke tid efter at jeg mistede min mor, sørgede min vejleder for, at jeg fik en erhvervsguide. Og så mødtes jeg med ham, og vi lavede nogle forskellige ting. Vi har blandt andet siddet på en café og spillet backgammon, og vi har været en tur oppe i Roskilde.”

Jesper, 18 år, Vallensbæk

Opsøgende vejledning – projektoversigter

I hvert af de fire numre af Praxis & Perspektiv bringer vi oversigter over nogle af projekterne i Brug for alle unge (BFAU), der særligt relaterer sig til det pågældende tema. Denne gang er det projekter, der har en særlig vinkel på opsøgende vejledning. Det drejer sig blandt andet om åben vejledning i det offentlige rum, konstruktivistisk vejledning og uddannelsesaftener for unge og forældre.

UU CENTER KOLDING	
Tema	UU tættere på
Formål	At komme i dialog med de forældre UU ellers ikke har kontakt med
Målgruppe	Forældre fra uddannelsesfremmede miljøer Ikke-uddannelsesparate unge Unge fra uddannelsesfremmede miljøer
Aktiviteter	Afholdelse af arrangementer i boligsociale områder Deltagelse i arrangementer afholdt af andre i lokalområdet
Teoretisk fundament	Vejledning i fællesskaber
Særlige værktøjer og metoder	Opsøgende vejledning i forældrenes miljøer såsom Kulturnatten, Studierock og i deres boligområder

UU CENTER ODENSE	
Tema	Kommunikation, motivation og relation
Formål	At udvide og forbedre kommunikation, motivation og relation mellem UU-vejleder og den enkelte unge
Målgruppe 1	18-25-årige, som ikke er i gang med uddannelse eller job
Aktiviteter	Kontakt til unge via samtaleinvitation og motiverende breve
Målgruppe 2	Folkeskoleelever i 7.-9. klasse med højt fravær
Aktiviteter	Fraværstrappen – manual ved fravær
Målgruppe 3	Produktionsskoleelever og STU-job-elever
Aktiviteter	Tredages forløb med fokus på motivation
Teoretisk fundament	Vejledning i fællesskaber Konstruktivistisk vejledning
Særlige værktøjer og metoder (målgruppe 3)	Den grønne boks Lego City of Educatia

UU CENTER VALLENSBÆK	
Tema	Den rullende vejledning
Formål	At få kontakt til unge
Målgruppe	Unge, som ikke er kommet i gang med eller er faldet fra en ungdomsuddannelse Fagpersoner, som kender målgruppen Andre borgere i Vallensbæk
Aktiviteter	Opsøgende, åben vejledning fra ladcykel Samarbejds møder med andre faggrupper, der arbejder med målgruppen
Teoretisk fundament	Vejledning i fællesskaber
Særlige værktøjer og metoder	Opsøgende vejledning i det offentlige rum

UU CENTER ØRESUND	
Tema	Fremskudt vejledning i boligsociale områder
Formål	At komme i kontakt med og vejlede unge, som det er vanskeligt at nå via traditionelle kanaler
Målgruppe	Unge, som er i risiko for ikke at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse
Aktiviteter	Tilstedeværelse og vejledning i SSP-drevet klub i Helsingør og aktiviteter i boligsociale områder i Helsingør og Fredensborg
Teoretisk fundament	Vejledning i fællesskaber
Særlige værktøjer og metoder	Systematisk screening af ledige unge i målgruppen med henblik på at kunne målrette en tværfaglig indsats

UU CENTER VESTEGNEN	
Tema	Fremskudt vejledning i udsatte boligområder
Formål	At flere unge i de udvalgte udsatte boligområder bliver vurderet uddannelsesparate og går i gang med en ungdomsuddannelse
Målgruppe	Ikke-uddannelsesparate unge i 8. klasse Andre unge, som ikke er i gang med en ungdomsuddannelse eller er ved at falde fra De unges forældre Lokale aktører, som arbejder med de unge
Aktiviteter	Udvikling og gennemførelse af uddannelsesaftener og tilsvarende tilbud til de unge og deres forældre Fremskudt vejledning på faste tidspunkter i lokalområdet Møder med og tilbud om opkvalificering af lokale aktører
Teoretisk fundament	Vejledning i fællesskaber Sociodynamisk vejledning/konstruktivistisk vejledning
Særlige værktøjer og metoder	Opsøgende vejledning i samarbejde med de lokale boligsociale medarbejdere

DE UNGES STEMME

Hvad kommer du til at tænke på, når jeg siger ...
Vejledere og lærere?

“Efter en samtale med min vejleder begyndte min mor, far og jeg at fokusere mere på, at jeg skal lave en times lektier hver dag, og hvis jeg så ikke er færdig på den time, så skal jeg bare arbejde over, indtil jeg er færdig. Jeg har aldrig før fået den der rutine med at lave lektier.”

Rasmus, 14 år, Viborg

Livet set fra Mohammads perspektiv.
Mohammad er 19 år og kommer fra Vallensbæk.

“Du skal give, hvad du får”

Om vejledning

Jeg har ikke selv opsøgt en vejleder. Det var ham, der opsøgte mig. Han har været en stor hjælp. Han er ærlig og meget nede på jorden. En meget stille type. Han er dygtig til sit arbejde, og han har tavshedspligt, så jeg stoler på ham.

Men jeg vil ikke have min vejleder dukker op der, hvor jeg hænger ud i min fritid. Jeg vil ikke have, at han skal møde mine venner. De er ikke lige miljøvenlige. Men det er godt, at han er kommet ind i mit liv nu. Før var jeg ligeglad. Det er jeg på en måde stadigvæk, men nu indser jeg, at livet er meget mere kompliceret. Som ung er det eneste, du tænker på piger og penge, at spille fodbold og gå ud med vennerne. Men nu har jeg indset, at penge er vigtigt, penge er faktisk noget af det vigtigste. Uden penge kan du ikke noget. Uden penge kan du ikke engang spise.

Om skolen

Det er fucked up. At bruge min hjerne på nogle regnestykker, det er ikke lige mig. Jeg er mere til at bruge hænderne. Jeg er ikke så meget til det, man skal bruge hjernen til. Altså, det er ikke, fordi jeg er dum, det er slet ikke det, jeg mener. Jeg er bare ikke ligesom alle de andre elever.

Jeg tror, at jeg har lavet lektier fire-fem gange i hele mit liv, altså hvor jeg har siddet derhjemme, taget min taske, taget nogle bøger op og så skrevet et eller andet.

Det eneste, jeg duede til i skolen, var at være klassens klovn. Jeg kunne godt lide at sige noget sjovt til lærerne. Så blev de irriterede, men eleverne grinede. Forstår du det? Og så var jeg også meget en bølle. Jeg kunne godt lide at drille folk og sådan. Det var det, der fik mig i skole om morgenen. Men jeg skal tage skolen seriøst for at komme derhen, hvor jeg gerne vil være i fremtiden, og der er min motivation noget, der er kommet.

Om fremtiden

Der er gratis at drømme. Jeg har arbejdet for min fasters mand, som ejer flere restauranter. Jeg var tjener, og jeg kunne rigtig godt lide det.

Altså, da jeg var 10 år, tænkte jeg, at jeg skulle være kok ligesom min far. Jeg kan godt lide at lave mad. Men da jeg blev omkring 13-14 år, blev jeg klogere. Forstår du? Jeg tænkte, okay, jeg skal have mange restauranter. Så når jeg får min restaurant, beholder jeg den nogle år, og så bygger jeg én til. Senere starter jeg nogle kæder.

Jeg skal på jobcentret for første gang i dag. Jeg vil ikke have kontanthjælp. Jeg vil gerne have en uddannelse. Jeg håber, at jobcentret prøver at finde et job til mig som kok eller inden for noget køkkenarbejde.

Jeg får selvfølgelig også nogle penge – 5.000-6.000 kroner om måneden. Men de penge er ikke til mig. Jeg har givet mit bankkort til min farfar og sagt til ham, at så snart jeg får pengene, så er de hans. Jeg har ikke brug for dem. Jeg venter, til jeg får et arbejde.

Kontanthjælpen får min farfar, for jeg føler, at han fortjener dem. Da jeg stak af fra min mor for over ti år siden, så var det ham, der gav mig tag over hovedet. Og min farmor har vasket mit tøj og købt ny seng til os, købt mad og tøj til os. Holdt os varme. Jeg tager ikke en krone af de kontanthjælp penge. “Jeg har ikke brug for dem,” siger min farfar. Han spiller lidt dum, men jeg siger til ham: “Jeg ved, at du har brug for dem.”

Du skal give, hvad du får.

“**Jeg tror, at jeg har lavet lektier fire-fem gange i hele mit liv, altså hvor jeg har siddet derhjemme, taget min taske, taget nogle bøger op og så skrevet et eller andet.**”

Om familien

Der skete noget, da jeg var ni-ti år. Jeg gik i 3. eller 4. klasse. Jeg var en meget kvik dreng. Jeg var meget seriøs med skolen, det var det vigtigste for mig.

Så var der en periode, hvor min mor og far slog op. Da var jeg seks år. De var stadigvæk venner, de snakkede stadigvæk sammen. Så jeg havde det stadigvæk godt. Da jeg var ni år, blev min mor gift med en ny mand. Jeg havde det stadigvæk fint med det, og jeg kunne stadig se min far hver anden weekend.

Men tingene derhjemme blev dårligere, forstår du, med min mor og hendes nye mand. Så der skete nogle ting, fysisk og psykisk. Det, der gik mig mest på var, at min søster blev slået. De kan slå mig så meget, de vil, men hende må de ikke slå!

Sådan nogle ting glemmer du ikke. Det påvirkede mit liv rigtig meget, og jeg valgte at gå min vej. Jeg tog min søster med og stak af.

Vi flyttede ind hos min far. Han har sine brødre, jeg har mine fætre. Og de er alle sammen kriminelle. Alle sammen. Når du er i sådan en familie, hvor familien er kriminel, og ingen har uddannelse eller noget, så bliver din hjerne manipuleret til, at du også skal være sådan. Det har jeg taget til mig, ikke fordi jeg var nødt til det, det kom bare til mig, uden at jeg har lagt mærke til det.

Der er ikke så mange piger i vores familie, der har uddannelse, så min søster er et forbillede for resten af pigerne i familien. Derfor har jeg rådgivet hende og sagt: "Du skal ikke gøre dit, og du skal ikke gøre dat. Pas på, hvad du laver, folk snakker!" Min søster tror på mig. Og bare det, at hun tror på mig, det er fint.

Om tillid

Jeg stoler ikke på nogen. Ikke engang min bror. Jeg mistede mine følelser som tiårig. Jeg har dem stadig, men jeg mærker ikke, at de er der.

Jeg stoler på mig selv. Det eneste folk er gode til, er at lave penge. Men de er ikke gode til at dele penge, og de snakker. Og når jeg siger snakker, mener jeg, at hvis fx du siger noget til dem, og du vælger at stole på den person, så er det næste, der sker, at alle har skrevet til dig: "Hvad sker der?" Du kan ikke stole på nogen.

Jeg stoler på min kæreste, min søster og min familie. Med derudover stoler jeg ikke på nogen. Jeg vil hellere stole på ingen.

“

Når du er i sådan en familie, hvor familien er kriminel, og ingen har uddannelse eller noget, så bliver din hjerne manipuleret til, at du også skal være sådan.

Om glæde

Når jeg får en kæmpe gevinst, når jeg har mange penge på lommen, når min familie er glad, så er jeg glad.

Min søster er min lille engel. Hun går i 10. klasse. Hun er faktisk lige blevet optaget på gymnasiet. Det er også med til at gøre mig glad. Hun arbejder i Lidl. Hun er en meget dygtig pige. Hun elsker at lave lektier, og hun vil gerne være designer og måske også kosmetolog.

Jeg siger til hende: "Du skal ikke være ligesom mig. Du skal ikke være dum ligesom mig." Det hjælper, når jeg siger til hende: "Du skal tage din skole seriøst." Jeg tog ikke skolen seriøst.

Altså, det siger jeg ikke, fordi det er for sent. Jeg er 19 år, og jeg kan stadig nå mange ting. Men selvfølgelig, du skal starte i en ung alder. Min søster er 16 år, og hun går stadig i skole. Så jeg siger: "Hvis du gør de ting, jeg gjorde, så ender du ligesom mig. Som intet."

Hvis du først starter i skole som 19-årig, så er det besværligt. Så er der mange ting, du skal indhente. Du er et voksent menneske med gæld, regninger, og du skal have styr på dit og dat. Det er bedst at starte i en ung alder, for så har du ingen stress. Hvis du har stress med at hjælpe familien med penge, regninger, ditten og datten, alt muligt, så er det svært. Men at min søster får en uddannelse, det er ligesom, at jeg får en uddannelse. ■

Hvad kommer du til at tænke på, når jeg siger ...
Fremtid og at blive voksen?

“Jeg tænker, at jeg gerne vil være historiker. Men ellers er det sådan lidt mærkeligt, men så kunne jeg godt tænke mig at blive fodboldekspert på sådan 6'eren eller 3+. Vi snakker meget historie hjemme hos mig og specielt ude ved min far, og det har jeg og min storebror og min far altid gjort. Og det synes jeg er interessant, og så elsker jeg bare fodbold.”

Interview med **Jens Christy**,
leder af UU Øresund.

Tænk småt!

I UU Øresund har man haft gode erfaringer med opsøgende vejledning og tværgående samarbejde. Og det er de små, eksperimenterende indsatser, der har været de mest effektive.

JENS CHRISTY

UU-leder i UU Øresund. Læreruddannet og tømreruddannet.

Af Birgit Heie, Schultz

I UU ØRESUND ARBEJDEDE vi i forvejen med forandringsprojekter, og vi har valgt, at alle medarbejdere skal deltage i et projekt. I øjeblikket kører vi fem projekter for målgruppen unge fra uddannelsesfremmede miljøer, og to af disse afvikler vi i regi af projektet Brug for alle unge (BFAU). Begge drejer sig om opsøgende vejledning i boligsociale områder: I Vapnagård i Helsingør Kommune samarbejder vi med Cube, som er en SSP-drevet klub, og i Fredensborg Kommune er det den boligsociale helhedsplan Nivå Nu, som vi også tidligere har haft samarbejde med.

Vi har opdaget, at det er de små, eksperimenterende indsatser, der er mest effektive. De kan køre sådan i sløjfer, den ene efter den anden: små mål, få mennesker, korte frister. Så evaluering: Hvad kan vi lære af det? Og så videre til næste sløjfe. Det gælder om at pinde det store projekt ned til nogle banale, simple processer og så lære af dem. At få mange unge i uddannelse er et meget stort mål og et meget stort projekt. Hvis vi skal forandre vores egen praksis for at nå det mål, skal det koges ned til helt enkle trin.

Vi profiterer af de andres relation

Idéen med de to projekter er, at vejlederne opsøger de unge, hvor de er. Vi skal ud på de unges arenaer. Her arbejder vi sammen med de medarbejdere i SSP og helhedsplanen, der i forvejen har kontakten til de unge. Man kan sige, at vi profiterer af deres relationer.

Det legitimerer simpelthen UU-vejlederne over for de unge, at de er anerkendt af medarbejderne på stedet. Vejlederne bliver accepteret og får en anden status end ved de formelle samtaler i UU. Der er sagt god for os, og vi får adgang til relationerne til de unge.

Vi har oplevet, at den uformelle vejledning har styrket de unges valgproces. Det er en investering, der giver rigtig meget gevinst, og det spiller godt sammen med den øvrige vejledning, som de unge får. Vi kommer måske

“Det gælder om at pinde det store projekt ned til nogle banale, simple processer og så lære af dem.”

ud og møder Hans Peter. Han har talt med sin vejleder og har en ny aftale om tre måneder. I det uformelle møde i SSP-klubben går han ind i en samtale, som er med til at understøtte det, han har valgt. Og det kan mærkes positivt på Hans Peter, når han sidder over for sin vejleder igen.

Rammer, rollefordeling og tværfaglighed

Vi har haft et rigtig godt samarbejde med de andre indsatser i forskningscirklerne (se s. 2) i begge projekter. Vi har netop holdt en fælles temadag, og alle mødte op! Men det skal organiseres, og det skal styres.

Vi har lært, at det også er de helt lavpraktiske ting, der gør en forskel: Hvem indkalder til møderne, hvem sidder for bordenden, hvad er dagsordenen, og hvem tager referat? Aftaler om rammer og rollefordeling skal være på plads.

Men det er også vigtigt og lærerigt at arbejde sammen med andre professioner. Hvad kan jeg lære af dem – og de af mig?

Vi er ikke færdige med at lære

Vejledning er en forebyggende indsats og som sådan vanskelig at måle og veje, også i projektsammenhæng. Alligevel er vi overbeviste om, at dét, at vi har mødtes med de unge på deres hjemmebane, har haft en stor betydning.

7

3 GODE RÅD OM FORANKRING

1. Brug de andres relationer.

Byg på de indsatser, der findes i forvejen, og samarbejd med dem, der i forvejen kender de unge og har deres tillid.

2. Tænk småt!

Store forandringer skabes af små skridt, som kan indarbejdes i den daglige praksis og justeres undervejs.

3. Integrér projekterne i dagligdagen.

Bred forandringsstrategien ud til alle medarbejdere.

“Det legitimerer simpelthen UU-vejlederne over for de unge, at de er anerkendt af medarbejderne på stedet. Vejlederne bliver accepteret og får en anden status end ved de formelle samtaler i UU. Der er sagt god for os, og vi får adgang til relationerne til de unge.”

Det har overrasket os lidt, at der ikke er mange af de unge, vi ikke har kontakt med i forvejen. Det er sådan set ikke nogen nye, vi møder, vi møder dem bare et andet sted: DERES sted. Her møder de vejlederne uden at tænke, at de er myndigheds personer fra kommunen, og det giver helt andre muligheder for dialog.

Vi er ikke færdige med projekterne – og ikke færdige med at lære af dem! Det er svært at sige noget om fremtiden, men vi håber, at vi kan fortsætte arbejdet med fremskudt vejledning i regi af den nye kommunale ungeindsats. Og gerne i samarbejde med andre, fx socialrådgiverne og jobcentret. ■

Interview med Bertel Haarder

Stil kærlige krav

Bertel Haarder opfordrer til at finde de unge, der har mest behov for vejledning, og bruge ressourcerne på dem. Og så skal man turde stille krav til dem. Kærlige krav.

Af Birgit Heie, Schultz

Hvad skal den opsøgende vejledning kunne?

Man skal kunne spotte de unge, der har brug for vejledning – og det er slet ikke let! Man kan jo ofte ikke se det på dem. Man kan møde stærke og kvikke unge, som alligevel har et lavt selvværd, som gør, at de ikke kan hænge fast i en uddannelse eller et job.

Jeg har fx mødt et ungt menneske, som tilsyneladende kunne klare alt. Men dels manglede han selvtillid, dels havde han vænnet sig til, at der ikke blev stillet krav. Han gav op ved det mindste problem. Fik han lidt snue, skulle han straks ligge i sengen. Man får sådan lyst til at ruske op i ham og tage ham med ud på en arbejdsplads: "Nu bliver du dér i otte timer!" Men det hjælper jo ikke at sige sådan.

Skal man stille krav til de unge?

Mange af de typer, jeg har været ude for – og det gælder mere end én – var ofre for, at der ikke blev stillet krav. Jeg kalder det 'den bløde kynisme'. Fx er mange flygtninge og indvandrere overvejende stærke. Tænk på den fantastiske præstation det er bare at skaffe sig til Danmark! De medbringer en selvstændighedskultur, og de vil gerne forsørge sig selv. Men det nedbryder vi i vores nordiske velfærdsmodel.

Her i landet er mange professionelle bange for at stille krav. Det er blandt andet det, der har været medvirkende til den fejlslagne danske integrationsindsats. Den manglende integration, som vi bebrejder de nytilkomne, burde vi i virkeligheden bebrejde os selv, fordi vi har fejlet ved at undlade at stille krav.

I virkeligheden vokser man op med et stærkt behov for, at der bliver stillet krav. Men de krav, vi skal stille, skal være kærlige krav. Det betyder for det første, at det skal være

krav, som den unge kan opfylde. Desuden skal det være krav, som er forståelige, og som giver mening i den enkeltes liv.

Den opsøgende vejledning kan i høj grad være et værktøj i det arbejde.

Skal man gå på tværs af de eksisterende systemer i den opsøgende vejledning?

Ja, absolut. Opsøgende vejledning virker ikke, hvis man kører efter firkantede eller generelle regler og trækker vod for at få alle med. Man skal kunne spotte de unge, der har brug for indsatsen. Kunsten er at bruge ressourcerne på dem, der har mest behov. Det er dem, man skal finde.

Risikerer man så ikke at stigmatisere de unge, som man opsøger?

Nej, det er jeg ikke enig i. Den risiko er man nødt til at løbe. Hvis man ikke tør det, kan man ikke adressere problemerne. Det er et hensyn, som jeg ikke vil lægge meget vægt på. Her i landet har vi den styrke, at vi taler åbent om problemerne. Det er en forudsætning for at gøre noget ved dem. Hvis det bliver opfattet som stigmatisering, så må man leve med det.

Men man skal selvfølgelig ikke genere de unge, og man skal passe på ikke at reducere deres selvværd yderligere. Så selvfølgelig skal man tage hensyn til dem. Idealscenariet er, at den unge bliver glad, lytter og ændrer sin adfærd i det omfang, det er muligt. Men det er lettere sagt end gjort.

Hvad kræver det at lave opsøgende vejledning?

Det kræver stor kundskab og opmærksomhed hos vejlederne. Jeg har mødt både vejledere, mentorer og erhvervsskolelærere, der kan det. De stiller krav til de unge på en måde, så de unge bliver taknemmelige for det. De vejledere besidder en naturlig autoritet. Det er næsten et naturligt talent. ■

“

Man kan møde stærke og kvikke unge, som alligevel har et lavt selvværd, som gør, at de ikke kan hænge fast i en uddannelse eller et job.

BERTEL HAARDER

Dansk politiker og folketingsmedlem fra partiet Venstre. Forhenværende minister i flere regeringer, senest som kultur- og kirkeminister i regeringen Lars Løkke Rasmussen II. Kandidat i statskundskab.

Små justeringer giver respons

I Odense har man forbedret kommunikationen med de unge uden uddannelse eller job, så flere møder op, når der bliver indkaldt. Det var de små praktiske ændringer, der gjorde forskellen.

Af Susanne Munk, vejleder

I FORBINDELSE MED min deltagelse i projektet Brug for alle unge (BFAU) arbejder jeg med den opsøgende vejledning, vi i UU giver til unge, der ikke er registreret i gang med uddannelse eller job. Gennem projektet undersøger vi, om den opsøgende vejledning kan sættes i system, måske i form af et årshjul, og om den opsøgende vejledning kan ske på skolerne, fx på VUC eller afsluttende Lær Dansk-hold. Vi indkalder de unge, der ikke er registreret i gang med uddannelse eller job, pr. brev via e-Boks, og her har vi gjort os nogle helt lavpraktiske erfaringer med, hvad der virker.

Overordnet set ønskede vi at forbedre kommunikationen med de unge ved at formulere brevene på en ny og mere imødekommende måde, så de unge i højere grad fik lyst til at svare på vores henvendelse.

Vi har givet brevene en kort ordlyd, hvor vi inviterer de unge til et møde på et fastlagt tidspunkt og sted, gerne med IT-faciliteter. Jeg arbejder sammen med en kollega om opgaven, og tilsammen indkalder vi 20-25 unge pr. gang med den forventning, at mange af de unge nok er i gang med uddannelse eller job, uden at det er nået frem til os.

Til det første møde kontaktede otte unge os inden mødet og fortalte, hvad de var i gang med. Vi forventede så, at de 12 øvrige ville dukke op, og var noget usikre på, hvordan vi skulle håndtere så mange. Imidlertid oplevede vi det skuffende, at der slet ikke dukkede nogen op. Vi undrede os og talte om det. Ved et tilfælde hørte en af de ansatte

SUSANNE MUNK HANSEN

UU-vejleder i UU Odense. Bachelor i tysk, fransk og engelsk, bachelor i pædagogik, diplomuddannelse i psykologi og Master i vejledning.

vores samtale og sagde, at det var et dårligt tidspunkt, vi havde indkaldt til, da de unge ville skulle vente op til tre kvarter på mødet på grund af bustiderne. Vi rykkede efterfølgende tidspunktet en halv time frem, og så fik vi besøg af de unge. En lille justering med en stor virkning.

Når vi har vejledning i vores eget center, sidder de unge sammen i sofaerne ude foran vejledningskontorerne og venter på, at det bliver deres tur. Nu, hvor vi indkalder flere unge til det samme tidspunkt, giver det i højere grad en tryk stemning, at der sidder flere unge sammen frem for som tidligere, hvor det blot var en enkelt ung, der sad alene og ventede og måske godt kunne føle sig lidt udstillet.

Vi spørger jævnligt de unge, hvad de synes om brevene. De siger, at de er glade for et konkret tidspunkt: "Det kan være svært at tage sig sammen til at sms'e eller ringe og bede om en samtale." Samtidig siger de, at de oftest tjekker deres e-Boks omkring den første i måneden for at se fx lønsedler, husleje eller andet. Derfor sender vi breve ud omkring den første med henblik på et møde ugen efter. Ifølge de unge er chancen for, at de har penge til transport til mødet også større der.

Jeg oplever som vejleder god respons på brevene, enten i form af sms, mobilopkald eller fremmøde. Det giver også en større arbejdsglæde, da vi som vejledere arbejder i par på opgaven. Det gør også vores vejledning bedre, fordi vi kan give hinanden faglig sparring. I mange andre henseender arbejder vi meget alene, så det er dejligt at mødes om opgaverne, og selvfølgelig især når det giver mening i forhold til de unge. På den måde har vores afgrænsede projekt med brevene fået flere betydningsfulde sideeffekter, som vi ikke havde kunnet forudse inden start. Det har lært mig, at bare det at ændre en lille ting kan sætte gang i de positive forandringer. ■

“Det har lært mig, at bare det at ændre en lille ting kan sætte gang i de positive forandringer.”

Opsøgende vejledning Fakta om emnet

Uddannelse og job

Unge fra udsatte boligområder, der havde et fritidsjob som 15-årige, er mere tilbøjelige til at være i uddannelse som 17-årige og i beskæftigelse eller uddannelse som 19-årige end de, der ikke har haft et fritidsjob.

CENTER FOR BOLIGSOCIAL UDVIKLING, 2014

Ghetto/boligsociale områder

Ghetto: område, hvor jøder især i kristne lande blev tvunget til at bo. Ghettoerne var trange og overfyldte og ofte omgivet af en mur, hvis porte blev låst om natten. Ordet ghetto blev først brugt om jødekvarteret i Venedig, hvorom der i 1516 blev rejst en mur; kvarteret lå nær et støberi, en getto.

DR.DK

30

Et ghettoområde er karakteriseret som et fysisk sammenhængende alment boligområde med mindst 1.000 beboere, som opfylder mindst tre af fem kriterier: **1)** En høj andel af beboere uden arbejde eller uddannelse, **2)** En høj andel der kun har taget en afgangsprøve i folkeskolen, **3)** En høj andel af personer med lav indkomst, **4)** En høj andel af beboere, der er dømt for kriminalitet og **5)** Mere end halvdelen af beboerne er fra ikke-vestlige lande eller er efterkommere. Pr. 9. maj 2018 er der 30 ghettoområder i Danmark.

TRANSPORT-, BYGNINGS- OG BOLIGMINISTERIET, 2017

Helhedsplan: En boligsocial helhedsplan er en midlertidig (som regel fireårig) indsats, der skal skabe forebyggelse og social udvikling i udsatte almene boligområder.

KØBENHAVNS KOMMUNE, 2018

DE UNGES STEMME

*Hvad kommer du til at tænke på, når jeg siger ...
Arbejde?*

“Penge er selvfølgelig vigtigt. Men man skal have det sjovt, når man arbejder. Det skal være sådan, at man nærmest føler, at tiden flyver af sted, for så ved man, at man har det godt, og at man har det sjovt. Det skal jo ikke være sådan, at man er ved at kede sig ihjel, selvom man tjener masser af penge. Men penge, det er en bonus.”

Thomas, 17 år, Vallensbæk

Gode råd

fra projekterne

Der er rigtig god læring i projekterne under Brug for alle unge (BFAU). Fra Kolding er der gode råd om at deltage i arrangementer i lokalområdet, og i Vallensbæk har vejlederne været opsøgende fra en specialindrettet ladcykel.

A

GODE RÅD OM OPSØGENDE VEJLEDNING

fra KOLDING

UU Kolding har ønsket at komme tættere på unge og forældre fra uddannelsesfremmede miljøer og unge, der er vurderet ikke-uddannelsesparate. Det har man gjort ved at arrangere og deltage i møder og andre arrangementer i lokalsamfundet som fx temadage, caféarrangementer, Kulturnat og velkomstdag for nyankomne flygtninge.

Resultatet er, at UU Kolding har opnået en bedre synlighed hos målgrupperne og en større kontakt med forældre og unge med behov for vejledning. Desuden er relevante samarbejdspartnere blevet opmærksomme på muligheden for, at UU deltager i deres arrangementer.

Planlægning

→ Spred arrangementerne ud over året, og læg dem ikke for tæt. Så er I synlige hele året og undgår stressende perioder, hvor arrangementerne hober sig op.
→ Start ikke op alt for tidligt på skoleåret. Arrangementer kræver god forberedelse, og det kan være svært at nå, hvis de ligger umiddelbart efter sommerferien.

Samarbejde

→ Deltag gerne i brede, kulturelle arrangementer som fx Kulturnat og lignende. Det fører ofte uopfordrede henvendelser fra forældre og unge med sig. Det er mere tillokkende for de unge og forældrene at henvende sig, når de har lært vejlederne at kende gennem en uformel snak ved en stand.
→ Deltag gerne i møder og arrangementer, som andre står for. Det kan give legitimitet og en bedre kontakt til de unge og deres forældre, hvis de i forvejen kender og er trygge ved den

organisation eller forening, der står for arrangementet.
→ Overvej, om I når alle målgrupper. I nogle sammenhænge er det måske kun drenge eller bestemte nationaliteter, der møder op.
→ Brug samarbejdspartners kanaler, når I annoncerer jeres deltagelse i et arrangement. Så kommer budskabet ud.
→ Afhold en fælles evaluering blandt kollegerne efter hvert arrangement. Her kan alle byde ind med, hvad der virker eller ikke virker, og dermed opnå ejerskab.

Tilrettelæggelse og indhold

→ Konkurrencer, sodavand og popcorn kan bruges til at lokke interesserede til. Mange benytter sig så af muligheden for at få en uformel snak med en vejleder.
→ Spørg målgrupperne, hvilke behov de har, inden I lægger dagsordenen for et møde. Måske har de brug for at høre om noget helt andet, end I forventer.

B

GODE RÅD OM DEN RULLENDE VEJLEDNING

fra VALLENSBÆK

Den rullende vejledning er en ladcykel, hvorfra UU Vallensbæk gennemfører opsøgende vejledning med henblik på at nå unge, som ikke har påbegyndt eller ikke har gennemført en ungdomsuddannelse, og som er svære at komme i kontakt med. Den rullende vejledning har kørt to til fire gange om måneden med to vejledere ad gangen. Vejlederne har talt med 25-30 personer hver gang. Den rullende vejledning har været aktiv. Cyklen har været placeret forskellige steder i lokalområdet, hvor vejlederne har opsøgt de unge og andre forbipasserende. Vejlederne har medbragt kaffe, te og småkager samt postkort og visitkort, så de unge kan henvende sig på et senere tidspunkt. Alle vejledere i UU Vallensbæk har deltaget i projektet og har haft turnus et par gange om måneden.

Gennem Den rullende vejledning har UU Vallensbæk fået kontakt til unge, som er ikke-uddannelsesparate. Det har givet mulighed for at holde kontakten til de unge og følge op på, hvordan det går dem. Vejlederne har været til rådighed i de unges lokalmiljø og er på den måde blevet mere synlige i lokalområdet.

Det praktiske

→ Placér jer dér, hvor de unge er. Fx ved stationen, når de unge skal til eller fra ungdomsuddannelserne, på torvet og i ungdomsklubber. Det kan være dér, hvor de mødes i grupper i det offentlige rum, fx på stranden, ved en boldbane og andre steder, som UU kender gennem gade-team. Vær opmærksom på, at det kan kræve tilladelse at stå bestemte steder.
→ Skab opmærksomhed. Grafiske tryk på cykel og tøj skaber blikfang og identitet. Kaffe, kakao og småkager lokker de unge til. Foldere og visitkort giver dem mulighed for at følge op og henvende sig senere.

Gennemførelsen

→ Åbn altid dialogen med at fortælle, hvor I kommer fra. Så bliver de unge i mindre grad mistroiske over for jer som myndighedspersoner. De tør i højere grad åbne sig og fortælle om sig selv, og hvad de er i gang med.
→ Hav en ydmyg tilgang i dialogen, og vis respekt for de unge.
→ Overvej, hvornår I bør booke en vejledningssamtale med den unge på kontoret. Det er ikke alle emner, der egner sig til at blive talt om i det åbne rum.
→ Acceptér korte samtaler, og lav gerne en aftale om en samtale senere, eller fortæl, hvor man kan finde jer.
→ Fokusér ikke for bredt. Man når ikke alle på samme måde. Start med en enkelt målgruppe, og udvid gradvist med flere.
→ Vær åben for henvendelser fra andre end målgrupperne. Almindelige borgere kender ofte en eller flere unge og kan formidle kontakten videre eller skabe kendskab til vejledningsmulighederne. Ansatte i lokale virksomheder kan blive rollemødelere eller indgå i netværk, når unge skal søge læreplads.

Samarbejde

→ Etablér fælles ejerskab til indsatsen. Lad alle vejledere deltage i planlægning, vagter og evaluering. Det giver et fælles ejerskab til projektet med mulighed for værdifulde etiske og metodiske erkendelser i hele organisationen.
→ Arbejd sammen med andre udgående indsatser som fx gadeteam og SSP. I kan eventuelt følges med gademedarbejdere, når de arbejder opsøgende.

DE UNGES STEMME

Hvad kommer du til at tænke på, når jeg siger ...
Fremtid og at blive voksen?

“Jeg har ikke lyst til at gå ud af skolen, fordi jeg ikke har lyst til at skulle i gymnasiet, men jeg vil gerne være færdig med skolen, ligesom med eksamen, fordi jeg er bange for, at jeg dumper, og jeg er bange for, at jeg ikke kommer ind på gymnasiet.”

Safir, 14 år, Viborg

E-mail, sms og besøg i den gode sags tjeneste s. 8-15

- 1 Oomen, A. og Plant, P. (2014). Early School Leaving and Lifelong Guidance. *ELGPN Report*, # 6. Jyväskylä: ELGPN.
- 2 Norling, M. (2007). *Kommunens oppføljingsansvar for ungdomar*. Bollnäs: Bollnäs kommun
- 3 Lidström, L. (2008). Ungas möten med institutionaliserad vägledning – ett svensk exempel. I: *Via Vejledning*, 2008:15.
- 4 Buland, T. (2008). *Gode råd? En kunns-kapsversikt over fellet yrkes- og utdannings-rådgivning, sosialpedagogisk rådgivning og oppfølgingstjeneste i norsk skole*. Trondheim, SINTEF. S. 13 ff.
- 5 Oomen, A. og Plant, P. (2014). Early School Leaving and Lifelong Guidance. *ELGPN Report*, # 6. Jyväskylä: ELGPN.
- 6 Carlnén, N. m.fl. (2014). Malmö FF: "Vi hoppas att intresset ökar för att arbeta med oss i samhällsfrågor". *Sydsvenskan*, 4.9.2014. Se www.sydsvenskan.se/2014-09-04/malmo-ff-vi-hoppas-att-intresset-okar-for-att-arbeta-med-oss-i-samhallsfragor.
- 7 Plant, P. (2008a). Opsøgende vejledning. *Via Vejledning*, 2008. Se www.ug.dk/hereom-raader/videnscenter/vcartikler/viavejledning/opsoegende-vejledning-peter-plant.
- 8 Thomsen, R. (2009). *Vejledning i fællesskaber*. København: Schultz.
- 9 Plant, P. (2008b). On the shopfloor: guidance in the workplace. Athanasou, J. og Esbroek, R.V. (red.) (2008). *International Handbook of Career Guidance*. London: Springer.

10 FUE's etiske principper, 2006.

- 11 Andersen, N. Åkerstrøm (2003). *Borgernes kontraktliggørelse*. København: Reitzels Forlag.
- 12 Thomsen, R., Skovhus, R. og Buhl, R. (2013). *At vejlede i fællesskaber og grupper*. København: Schultz.
- 13 Kettunen, J. (2017). The rise of social media in career guidance. *School Education Gateway*, 2017. Se www.schooleducationgateway.eu/en/pub/viewpoints/experts/the-rise-of-social-media-in-ca.htm.
- 14 Jensen, U.H. og Pedersen, J.H. (2013). "Inklusion af sårbare unge på ungdomsuddannelser". *Social Politik*, 2/2013, 14-18.
- 15 Asterisk (2012). "Vejledning i fællesskaber". *Asterisk # 63*. Se www.edu.au.dk/fileadmin/edu/Asterisk/63/Asterisk_63_s16.pdf.
- 16 OPS (2008). Erfaringsopsamling. OPS-teamet 2006-2008. København: UU København. S. 10-13.
- 17 OPS (2008). Erfaringsopsamling. OPS-teamet 2006-2008. København: UU København. S. 25.
- 18 Folketinget (1953). *Folketingets forhandlinger*, spalte 3153 og 3157. København: Folketinget.

Fakta om emnet s. 15, 23 og 39

- Dr.dk (2. januar 2018). Hvad betyder ghetto egentlig? www.dr.dk/nyheder/indland/hvad-betyder-ghetto-egentlig.
- Karin Weinholt, Leif Vangdrup: ghetto i Den Store Danske, Gyldendal. Hentet 19. august 2018 fra www.denstoredanske.dk/index.php?sideId=83758.
- Københavns Kommune (13. september 2018). www.kk.dk/sites/default/files/edoc/5f55a751-a3df-489d-9dc0-0e4f5cdf548/d11f83ace0c-426b-97b4-369f4c08bcd5/Attachments/14983088-18499022-1.PDF
- Små skridt på vej mod beskæftigelse. En undersøgelse af boligsociale job- og uddannelsesvejlednings arbejde med udsatte ledige/Rikke Engly Mygind, Majken Rhod og Lasse Kjeldsen. Center For Boligsocial Udvikling, 2014.
- Transport-, Bygnings- og Boligministeriet (9. maj 2018). Aftale mellem regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og Socialistisk Folkeparti om: Initiativer på boligområdet, der modvirker parallelsamfund. www.trm.dk/da/politiske-aftaler/2018/aftale-om-initiativer-paa-boligområdet-der-modvirker-parallelsamfund
- "Tro på dig selv – det gør vi". Udspil fra Regeringen. Undervisningsministeriet, 2017.
- Uddannelse kan sikre en øget integration af indvandrere/Lars Foldspang. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2015.
- Uddannelsesparathed hos eleverne i 8. klasse, 2018. Notat fra Undervisningsministeriet, Styrelsen for It og Læring.

Projektoversigter s. 24-25

- At skabe mening – den sociodynamiske samtale/R. Vance Peavy. Schultz, 2011.
- At vejlede i fællesskaber og grupper/Rie Thomsen, Randi Boelskifte Skovhus og Rita Buhl. Schultz, 2013.
- Konstruktivistisk vejledning/R. Vance Peavy. Schultz, 2012.
- www.subsites.odense.dk/subsites6/dengroen-neboks

DE UNGES STEMME

Hvad kommer du til at tænke på, når jeg siger ...
Uddannelse?

“Jeg har ikke rigtig nogen idé om min uddannelse, men vi har lige været på sådan et introkursus, hvor jeg var på eux og Viborg Gymnasium. Og der har vi set, hvordan timerne var, men jeg har ikke sådan rigtig nogen idé om det. Men dem derhjemme har nok en idé om det. Min mormor blander sig i hvert fald lidt, men jeg prøver at holde hende på afstand.”

Karl, 15 år, Viborg

Du kan downloade dette og de tre øvrige temahæfter i serien Praksis & Perspektiv på Brug for alle unges hjemmeside, www.bfau.dk, eller på www.emu.dk. De trykte publikationer kan også rekvireres gratis via Brug for alle unges hjemmeside, www.bfau.dk. Du kan desuden finde mere information om Brug for alle unge og de forskellige indsatser i projektet på www.bfau.dk.

God fornøjelse